

لَهُ مُحَمَّدٌ

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان اردبیل

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

بررسی جایگاه امر به معروف و نهی

از منکر در آیات و روایات

استاد راهنما:

حجت الاسلام و المسلمین دکتر بهزاد

استاد داور:

حجت الاسلام و المسلمین آقای معاضدی

پژوهشگر:

شبیم دادخواه

خرداد

تقدیم

تقدیم به سرور و سالار شهیدان امام حسین (علیه السلام)، که با خون خویش امر به معروف و نهی از منکر را رنگی دیگر بخشید و در حماسه ای بی بدیل، خورشید حقیقت و عدالت را بر افق زمین فروزان ساخت؛ و تقدیم به پیشوای مقتدا یمان حضرت بقیة الله الاعظم (عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف) یگانه منجی عالم بشریت.

تقدیر و تشکر

سپاس بی کران پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

از خانواده عزیزم به ویژه پدر و مادر بزرگوارم که در سختی‌ها و دشواری‌های زندگی همواره یاوری دلسوز و فداکار و پشتیبانی محکم و مطمئن برایم بوده‌اند، سپاسگزارم.

از همسر مهربانم که در طول دوران تحصیل و طی تدوین تحقیق پایانی با صبر و همدلی فراوان مرا یاری نمودند، قدردانی می‌نمایم.

از استاد بزرگوارم حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر بهزاد به خاطر زحمات فراوانی که در طول تحصیل و هم چنین تهیه این تحقیق بر عهده داشتند کمال تشکر و سپاس گزاری را دارم.

از خانم فعال‌محمدی به خاطر زحمات فراوانی که کشیدند و از دوستان عزیزم خانم سمیه شهبازی و خانم زهرا نوین پریزاده به خاطر کمک‌های شایانی که انجام دادند و خانم فاطمه ستوده که مرا در بسیاری موارد راهنمایی نمودند، صمیمانه تشکر می‌کنم.

در پایان موفقیت و سربلندی همگان را از درگاه احادیث خواهانم.

چکیده

باور ما بر این است که کامل ترین و جامع ترین برنامه زندگی، در شکل دین اسلام برای بشر به ارمغان فرستاده شده است، در این برنامه، عوامل موفقیت و پیروزی انسان‌ها نشان داده شده و موانع و آسیب‌ها نیز شناسانده شده است. از جمله عواملی که بیشترین تأثیرگذاری را در سلامت و سعادت جامعه اسلامی دارد امر به معروف و نهی از منکر است و در مقابل، بی تفاوتی و بی مسئولیتی یا غفلت از این فرضیه‌ی الهی، از آسیب‌های بزرگی است که خود آسیب‌های بزرگ‌تری را در پی دارد و جامعه اسلامی را تهدید و آن را در سرنشیبی نابودی قرار می‌دهد.

با امر به معروف و نهی از منکر، رشد و کمال فکری و معنوی درخانه و خانواده که اسا- سی ترین نهاد اجتماعی است شکل می‌گیرد و افراد نسبت به یکدیگر احساس مسئولیت و محبت می‌کنند.

انجام و ترک امر به معروف و نهی از منکر، هر کدام آثاری را دارند که از جمله آثار سازنده انجام این فرضیه: دعوت به اسلام، حلال شدن درآمدها، بهره از الطاف خدا و آثار تخریبی ترک امر و نهی دینی: سلب برکات‌الهی، شرکت در گناه دیگران و تسلط اشرار و بدان و... می‌باشد.

در انجام امر و نهی، آمر به معروف و ناهی از منکر هم باید شرایطی از جمله شناخت معروف و منکر، پایبندی به احکام و ... را داشته باشد.

در آیات و روایات فراوانی هم، به مسئله امر به معروف و نهی از منکر پرداخته شده و ارزش و اهمیت این مسئله بیان گردیده و هم چنین شرایط و مراتب این فرضیه با عظمت بر Sherman شده است.

کلید واژه‌ها :

امر، نهی، معروف، منکر، فقه، مسئولیت، فروع دین.

فهرست منابع

* قرآن کریم

* نهج البلاغه

منابع و مأخذ فارسی

۱. آمدی(ره)، عبدالواحد تمیمی ، غررالحكم و درالکلام، سیدهاشم محلاتی، ج ۱، چاپ ۱۲، تهران: دفترانتشارات فرهنگ اسلامی، سال ۱۳۸۹.
۲. ابن شعبه حرّانی، حسن بن علی، تحف العقول عن آرسوی، صادق حسن زاده، چاپ اول، قم، انتشارات آل علی، ۱۳۸۲.
۳. اکبری، محمد رضا، تحلیلی نو و عملی از امر به معروف و نهی از منکر در عصر حاضر، چاپ ششم، بی جا، نشر پیام عترت، ۱۳۷۸.
۴. -----، معجزه تذکر زبانی، چاپ چهارم، تهران، انتشارات پیام آزادی، ۱۳۸۷.
۵. بخت آور، مهدی، امر به معروف و نهی از منکر، چاپ اول، تهران، نشر بروج، ۱۳۸۷.
۶. تهرانی، مجتبی، سلوک عاشورایی، چاپ دوم، تهران، مؤسسه فرهنگی پژوهشی مصایب الهدی، ۱۳۹۰.
۷. جوادی آملی، عبدالله، مفاتیح الحياة، چاپ بیست و دوّم، قم، نشر اسراء، ۱۳۹۱.
۸. خرمی مشگانی، ابراهیم، امر به معروف و نهی از منکر، چاپ سوم، بی جا، نشر مرسل، ۱۳۸۵.
۹. راغب اصفهانی، حسن بن محمد ، ترجمه مفردات قرآن، مصطفی رحیمی نیا، چاپ دوم، تهران: نشر سبحان، ۱۳۸۸.
۱۰. سلیقه دار، آمنه، برسی راه های همگانی نمودن امر به معروف و نهی از منکر در بین بسیجیان،

- چاپ اول، تهران، معاونت امر به معروف و نهی از منکر نیروی مقاومت بسیج، ۱۳۸۷.
۱۱. شیخ صدوق ، **ثواب الاعمال و عقاب الاعمال**، محمد رضا انصاری محلاتی، چاپ اول، قم: نشر اکرام، ۱۳۸۹.
۱۲. مکارم شیرازی، ناصر، **تفسیر نمونه**، چاپ ۳۱، ج ۳، تهران، دارالکتب الاسلامیه.
۱۳. طباطبایی، محمدحسین ، **توجیه تفسیرالمیزان**، محمدباقرموسوی همدانی، ج ۱۴، چاپ ۲۸، قم: دفترانتشارات اسلامی، ۱۳۸۸.
۱۴. علیپور باغبان نژاد، یوسف، **امر به معروف و نهی از منکر**، چاپ سوم، تبریز، نشر احرار، ۱۳۸۶.
۱۵. فلاح زاده، محمدحسین، درسنامه فقه، ج ۱، چاپ دوم، قم: نشر دانش حوزه، ۱۳۸۸.
۱۶. قرائتی، محسن، **امر به معروف و نهی از منکر**، تهران، مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، ۱۳۸۶.
۱۷. ——— ، **دقایقی با قرآن**، چاپ نهم، تهران، مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، ۱۳۹۰.
۱۸. ——— ، ده درس پیرامون امر به معروف و نهی از منکر، چاپ اول، تهران، مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، ۱۳۷۵.
۱۹. کراجکی، محمد بن علی، **معدن الجواهر**، احمد حسینی، تهران: مکتبه المرتضویه، ۱۳۵۳.
۲۰. متفکر، حسین، **امر به معروف و نهی از منکر**، چاپ اول، تهران، انتشارات مدحت، ۱۳۸۷.
۲۱. محمد، محمدی ری شهری، **میزان الحکمة**، حمید رضا شیخی، چاپ هشتم، قم: نشردار الحديث، ۱۳۸۶.
۲۲. مرکز تحقیقات اسلامی سپاه، **امر به معروف و نهی از منکر**، چاپ اول، بی جا، نشر نمایندگی ولی فقیه در سپاه، ۱۳۷۰.
۲۳. مسعودی، محمداسحاق، **آموزش ملی امر به معروف و نهی از منکر(مقدماتی)**، چاپ سوم، تهران، نشر پیام آزادی، ۱۳۸۷.

- ۲۴. آموزش ملی امر به معروف و نهی از منکر(تكمیلی)، چاپ دوم، بی جا، شرکت چاپ و نشر سپه، ۱۳۸۸.
- ۲۵. پژوهشی در امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه قرآن و روایات، چاپ اول، تهران، شرکت چاپ و نشر بین الملل سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸.
- ۲۶. مصباح الشریعه، منسوب به امام صادق (علیه السلام)، حسن مصطفوی، چاپ اول، تهران: نشر انجمن اسلامی حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۶۰.
- ۲۷. مصباح یزدی، محمد تقی، بزرگ ترین فریضه، چاپ اول، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، ۱۳۸۹.
- ۲۸. آذرخشی دیگر از آسمان کربلا، چاپ اول، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۷.
- ۲۹. مطهری، مرتضی، حماسه حسینی، ج ۲، چاپ ۴۸، تهران، نشر صدرا، ۱۳۸۸.
- ۳۰. عدل الهی، چاپ دوم، تهران: نشر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۱، ص ۲۰۹.
- ۳۱. معاونت پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه امام خمینی (ره)، چاپ پنجم، نشر مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، ۱۳۷۹.
- ۳۲. موسوی، روح الله (امام خمینی)، رساله توضیح المسائل، چاپ اول، تهران، نشر پرویز طاهری آشتیانی، ۱۳۶۲.
- ۳۳. تحریرالوسله، علی اسلامی، ج ۲، چاپ ۲۵، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۸۲۷.
- ۳۴. نهج الفصاحه، مجموعه کلمات قصار حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم، ابوالقاسم پاینده، چاپ چهارم، تهران: نشر دنیای دانش، ۱۳۸۲.
- ۳۵. ولی زاده، نعمت الله، تحلیل راهبردی شیوه های مطلوب امر به معروف و نهی از منکر، چاپ اول، تهران: معاونت امر به معروف و نهی از منکر نیروی مقاومت بسیج، ۱۳۸۵.
- ۳۶. هرمزی زاده، محمد علی، آسیب شناسی شیوه های اجرای امر به معروف و نهی از منکر، چاپ

- اول، تهران، معاونت امریبه معروف و نهی از منکر نیروی مقاومت بسیج، ۱۳۸۶.
۳۷. یوسفیان، نعمت الله، **احکام دفاع و امر به معروف و نهی از منکر**، چاپ دوم، بی جا، نشر اداره آموزش عقیدتی سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، ۱۳۸۴.

منابع و مأخذ عربی

۱. آشتیانی، میرزا الحمد، **طرائف الحکم**، نشر صدوق، تهران، چاپ سوم، ۱۳۶۲.
۲. شهید ثانی، زین الدین بن علی، **منیة المرید**، محقق، رضا مختاری، قم، مكتب الاعلام الاسلامی، ۱۴۰۹ق.
۳. شیخ حر عاملی، **تفصیل وسائل الشیعه**، ج ۱۶، چاپ اول، مؤسسه آل البيت علیهم السلام، ۱۴۰۹ق.
۴. شیخ حر عاملی، **تفصیل وسائل الشیعه**، ج ۱۱، چاپ دوم، مؤسسه آل البيت لایحیاء التراث، ۱۳۷۱.
۵. شیخ صدوق، **توحید الصدوق**، چاپ اول، قم، نشر جامعه مدرسین، ۱۳۸۹.
۶. شیخ طوسی، محمد بن حسن، **تهذیب الاحکام**، ج ۶، تهران: دارالکتب الاسلامیه.
۷. فتنال نیشابوری، محمد بن حسن، **روضۃ الوعاظین**، چاپ اول قم، نشر رضی، ۱۳۷۵.
۸. فیض کاشانی، محمد محسن، **الوافقی**، ج ۵، اصفهان، نشر کتابخانه امیرالمؤمنین (علیه السلام)، ۱۴۰۶ق.
۹. کلینی، ابو جعفر، **فروع کافی**، ج ۹، چاپ اول، قم، نشر دارالحدیث، ۱۳۸۸.

١٠. محمد باقر، مجلسی، **بحار الانوار الجامعه لدور اخبار الائمه الاطهار**، تهران: نشر اسلامیه، بی تا.

١١. علی، مشکینی، **تحریر الموعظ العدیة**، چاپ هشتم ، قم ، نشر الهادی، ١٣٨١.

١٢. نوری، حسین، **مستدرک الوسائل**، ج ١٢ ، قم، مؤسسه آل البيت عليهم السلام، ١٤٠٨ق.